Posudek vedoucího bakalářské práce Martina Rouska *Etika strojů a etika lidí*

Student Martin Rousek se zaměřil na téma, které velmi úzce souvisí s filosofickou antropologií, a přesto mu na naší fakultě není příliš věnována pozornost. Je tomu tak možná proto, že etika strojů vymezuje hranice lidského méně zřetelně, než jiné oblasti, ve kterých se naráží na dichotomii vůči člověku explicitněji, např. lidské x zvířecí či lidské x božské. Přitom samotný slovník nejmodernější technologie přinejmenším naznačuje, že ostrá mez mezi člověkem a jeho výtvorem, jenž mu má sloužit k ulehčení života, se stále více rozmazává; viz např. výraz „chytrý telefon". Vezmeme-li v potaz, že v Kantově etice (volíme právě ji, neboť se jaksi „přirozeně" nabízí) se schopnost „chytrosti" zahrnuje mezi sebeurčení vůle, třebaže heteronomní, musí nás napadnout, že v poměru ke stroji došlo k určitému, nepochybně významnému, posunu. Kant by stroj za „chytrý" rozhodně nepovažoval.

Naznačený posun perspektivy poměrně dobře vystihuje první část práce, kde je rovněž v nejobecnější rovině definován obor etiky strojů: „snaží se vytvořit *umělého* morálního činitele v plném slova smyslu, tedy v podstatě nějakým způsobem vložit lidskou schopnost etického jednání a uvažování do robota." (s. 9) Autor pěkně vyjasňuje, v čem je etika strojů důležitá a jak konkrétně se dotýká každodennosti všech lidí, pokud zrovna nežijí v amazonském pralese. Ačkoli je z textu hmatatelně znát silný osobní zájem, dokáže si student po celou dobu výkladu udržet od tématu (nejen v této kapitole) náležitý odstup a stále reflektovat jisté extrémy, do nichž by mohl příliš zanícený výklad a z něj plynoucí „fantastické" závěry, snadno sklouznout. Kultivovaný a jasně přehledný způsob výkladu je vůbec jednou z hlavních předností předložené práce.

V dalších dvou částech autor provádí velice zdařilou rešerši relevantních zahraničních pramenů a vyvozuje z nich závěry, které mohou otevřít širší diskusi o daných tématech. V rámci bakalářské práce jsou předestřené problémy zcela jistě dostačující a otázky s nimi související jsou na omezeném prostoru zodpovězeny více než uspokojivě. S ohledem na skutečnost, že se jedná o práci tematicky skutečně ojedinělou, považuji úroveň jejího zpracování za nadprůměrnou, což znamená, že představuje velmi přístupný úvod do komplikované problematiky. Zde opětovně zdůrazňuji, že student se přes složitost látky ve výkladu neztrácí a pevně drží linii argumentace, kterou si předem stanovil. Zejména oceňuji interpretaci Turingova testu, jež v rozpravě překládá jeho kritiku i částečnou obhajobu.

Nicméně se mi zdá, že závěr práce vyznívá poněkud ponuře a neponechává člověku příliš možností svobodného jednání. Vychází to pravděpodobně z toho, že autor v kontextu svých pramenů pracuje spíše s analytickými koncepty etického myšlení a vůbec se neobrací k jiným možným zdrojům. To samozřejmě není míněno jako náležitá a závažná výtka, spíše jde o poukaz, jakým směrem by se mohlo ubírat kolegovo další bádání. Předpokládám totiž, že toto není poslední výstup, který ze svého studia provede. Doufám naopak, že se od svého zajímavého, i když často opomíjeného, tématu etiky strojů neodvrátí a bude prohlubovat své solidní znalosti.

Jako vedoucí práce mohu konstatovat, že spolupráce se studentem byla v celku dobrá. Konzultace probíhaly sice nepravidelně, ale o postupu celé práce jsem měl dobrý přehled. Zároveň postupoval student dosti samostatně, přičemž dokázal pružně reagovat na mé námitky vznešené k jednotlivým pasážím a v drtivé většině si s nimi dokázal náležitě poradit.

Hodnocení

Jestliže je odevzdaná práce anotována takto: „Smyslem práce je ukázat etiku strojů jako užitečný nástroj pro úvahy o etice jako takové.“, mohu zodpovědně prohlásit, že naplnila svůj účel a velice podrobně zmapovala elementární dimenzi dané problematiky. Pokud se student nevzdá svého zájmu, jsem přesvědčen, že si k jeho rozpracování vytvořil spolehlivý základ, o nějž se může kdykoli bez obav opřít. Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně.**

V Neratovicích 7. 9. 2020
Jakub Chavalka